https://achterderug.nl

Daar heb je zwarte Piet

'n Sint-Nicolaas verhaal voor het 4e en 5e leerjaar

door P. DE ZEEUW JGzn.

„We moesten het van 't jaar eens „echter" doen Meeuwis, zei vrouw Vlaser, de boerin van Rustenburg.

Ze was bezig een kous te stoppen, terwijl haar man aan de overkant van de brede schouw 'n pijp zat te roken.

„Wat bedoel je Kee?"

„Wel met Sinterklaas bedoel ik. De kinderen zijn naar bed, we kunnen er nu eens rustig over praten".

„Maar we doen het toch elk jaar echt, opperde Meeuwis. Elk jaar komt Sijmen van der Giessen als een echte Sint vermomd een bezoek brengen aan de boerderij en Hannes Verveer was verleden jaar Zwarte Piet, die zal het misschien wel weer willen doen".

„O, dat denk ik ook wel. 't Is voor Sijmen en Hannes een buitenkansje moet je denken. Sijmen twee en Hannes één rijksdaalder, da's warempel geen gekheid".

„Nou ja vrouw daar praten we nu niet over. We hebben acht kinderen die gun ik graag met Sinterklaas zo'n aardigheidje. Dat mag best wat kosten".

„Ja juist, maar 't kan voor 't zelfde geld veel „echter" wezen," begon de vrouw weer.

„Wat bedoel je daar nu in vredesnaam mee?" vroeg de boer. „Mens ik dacht, dat het zo echt was als het maar kon. Nog nooit hebben de jongens in de smiesen gehad, dat die Sint Sijmen onze knecht is. Dat vind ik toch knap. En Hannes Verveer, die vorig jaar voor Zwarte Piet speelde, hebben ze ook niet herkend. Wat wil je nou nog meer?"

„Dat zal ik je zeggen Meeuwis. Sijmen en Hannes komen binnen met veel lawaai. Hannes bonst eerst op de deur en dan doet hij die op een kier open en strooit pepernoten. Afijn jij weet net zo goed als ik hoe dit gaat. Maar dat is toch niet zo als dat nu echt hoort. De Sint hoort toch over het dak te komen en zijn cadeautjes door de schoorsteen te gooien. Als het zó gaat, dan is het pas echt".

„Kee ben je mal, zou jij Sijmen en Hannes over het dak willen laten lopen? Laat naar je kijken vrouw, dat doen die lui immers nooit?"

„Nou ja over het dak laten lopen, bedoel ik nou niet precies. Ze zouden met een ladder op het dak moeten klimmen en bij de schoorsteen moeten gaan staan. Je weet die schoorsteen van ons is breed en ruim. Daar kunnen de cadeautjes vlot door heen".

„Als je maar weet, dat we een tijdje terug gesiacht hebben en dat de hammen en de zijden spek er nu in hangen".

„Weet ik wel, maar evengoed is er nog ruimte genoeg. De pakjes kunnen er nog gemakkelijk door heen. Het zal zo leuk zijn als de kinderen onder de schouw zitten en er klinkt dan ineens een stem door de schoorsteen; de stem van Sinterklaas. En als dan later de pakjes er door heen rollen, dan beleven ze het feest veel echter, geloof me maar. Marietje zei onlangs nog: moeder waarom komt de Sint nooit bij ons op het dak? Zo ben ik op dat idee gekomen en 't lijkt me heus veel leuker voor 't jonge volkje".

„Nou vooruit", zei Meeuwis, „als jij dat dan zo aardig vindt, is 't mij goed. Maar 't is de vraag of Sijmen en Hannes zullen willen".

„Je kunt het ze toch zeker vragen? Desnoods geef je ze ieder een gulden meer, dan zijn ze allang lekker!"

Zó was het begonnen.

De boer had er eerst, in diep geheim, met Sijmen de knecht over gesproken en toen die er geen bezwaar tegen had, was ook Hannes vlug voor het plan gewonnen.

Sijmen had nog wel even bezwaar gemaakt. Hij was al zo jong niet meer en zo'n klauterpartij op het dak en dan bij avond viel om den drommel niet mee. Als hij ongelukkig zijn been brak, zou hij zes weken zonder werk zijn en dat ging niet. Maar Meeuwis had dat bezwaar weggewuifd. Hij en Hannes kregen ieder een gulden meer en al wat er van kwam, zou voor rekening van de boer zijn. In dat opzicht kon Sijmen gerust zijn. Nu toen was de zaak gauw beklonken: de kinderen van de boer van Rustenburg zouden dit jaar een heel echt Sinterklaasfeest hebben.

Meeuwis en Kee waren met het Utrechtse wagentje naar de stad gereden, om inkopen te doen, alle voorbereidingen waren getroffen en nu was het dan eindelijk zo ver.

De Sinterklaasavond was aangebroken. Ze hadden die avond op de boerderij wat lang zitten schemeren. Zodoende konden de kinderen de maan door de bomen zien schijnen en natuurlijk hadden ze toen uit volle borst gezongen:

Zie de maan schijnt door de bomen.
Makkers staakt je wild geraas!
't Heerlijk avondje is gekomen
't Avondje van Sinterklaas.

Moeder Kee lachte vergenoegd, toen ze haar kroost dat aloude Sinterklaasversje hoorde zingen. Wat zouden die luitjes opkijken als de Sint nu eens niet door de deur kwam, maar al zijn zegeningen door de schoorsteen zouden rollen. Het vuur was gedoofd en over de askolk was een laag hool gespreid. Zogenaamd was dit voer voor de schimmel van Sinterklaas, maar in werkelijkheid had moeder dit gedaan, om te voorkomen, dat de cadeautjes stuk vielen.

Eindelijk werd de lamp opgestoken. De luiken werden gesloten en de kinderen zaten rondom de tafel en speelden met het gezelschapsbord, om de pepernoten, die moeder bij de bakker gekocht had.

Meeuwis verliet de kamer.

Hij zei, dat hij nog even naar de stal moest, om te kijken hoe het met de zwartbonte koe Aagje ging. Die had die dag niet genoeg gegeten en hij meende, dat ze ziek zou worden.

Kee wist wel, dat er aan Aagje niets mankeerde. Meeuwis moest eenvoudig naar buiten om Sijmen en Hannes te helpen. Het was nog niet zo simpel als het leek, om op het grote dak te klauteren. Hannes met de zak cadeautjes en de Sint met zijn lange tabbaard aan. Daarbij konden ze heus wel een beetje hulp gebruiken.

Nu die hulp werd graag verleend.

Er werd een lange ladder tegen het dak gezet. De boer klom er tegenop met een kortere ladder in zijn hand. Die tweede ladder werd in de goot gezet en tegen de pannen gelegd, zodat ze precies met het eind bij de schoorsteen terecht kwam. Die schoorsteen stond breed en fors op de vorst geplant en daar kon de zak heel gemakkelijk worden neergezet. Als Sint en Piet dan elk aan een kant van de schoorsteen plaatsnamen zou de voorstelling kunnen beginnen. Eerst hielp Meeuwis Hannes naar boven. De jongen kon onmogelijk die zware zak alleen naar boven sjouwen. Maar de boer hielp hem, door van onderen tegen de zak te duwen en die te steunen.

Toen Piet op de plaats van zijn bestemming was aangekomen, volgde de Sint. De laatste zorgde er voor, dat hij bij het beklimmen van de tweede ladder telkens met één voet over de dakpannen schuurde.

Dat was natuurlijk, om de aandacht der kinderen te trekken.

„Stil eens", zei Marietje, die juist in de put zat op het ganzebord en dus wachten moest, „ik hoor wat!"

„Och meid, da's de wind", meende Kees, wat zou jij nu kunnen horen. Jij bent ook altijd zo'n bangerd. Niet waar moeder, er kan niets wezen?"

„Dat zou ik ook niet denken", huichelde moeder, en toen Marietje haar in de rede viel met een: „Nou hoor ik het weér, heel duidelijk, 't is op ons dak!" toen zei moeder, alsof haar een licht op ging: „Maar Marietje het is immers Sinterklaasavond?"

„Wat zou dat moeder? De Sint komt toch immers altijd door de achterdeur?"

„Maar hij kan nu toch best eens over het dak komen Marietje", opperde moeder. „Dat hoort toch zo! Sinterklazen rijden immers altijd over het dak. Nou ja, behalve als de schimmel te oud is en zijn poten te stijf zijn, dan niet natuurlijk!"

„Nou hoor ik ook wat!" riep Jaapje opeens, „heus Kees, Marietje heeft het niet verzonnen, ik hoor nu ook duidelijk, dat er wat op het dak is: homp, homp, homp. Zo gaat het, luister maar".

Ja nu moest Kees toestemmen, dat het op het dak niet helemaal pluis was.

Juist kwam de boer binnen.

De kinderen bestormden hem met vragen over het lawaai op het dak.

Maar om de aandacht even af te leiden vroeg moeder Kee: „Wel Meeuwis hoe is het met Aagje?"

„O dat valt mee, vrouw", verklaarde de boer, „ze is er weer door heen. Ik heb haar een koek gegeven en die at ze lekker op. Bijtoe, want ze is een van mijn beste melkkoeien en ik zou...."

„Vader, vader!" werd er aan alle kanten geroepen, „hoor nu toch eens, er is wat op ons dak! Hoort u het ook?"

De boer luisterde met aandacht.

„Ja jullie hebben gelijk, er is iets op het dak".

„Ik heb al tegen hen gezegd, dat het de Sint wel eens kan zijn", kwam moeder er tussen.

„Dat moet ik zien!" riep Kees ineens, „ik ga even buiten kijken!"

Maar daarvoor kreeg hij geen kans.

„Jij blijft hier Kees!" zei de boer streng, „als het werkelijk de Sint is, zou je zijn paard aan 't schrikken maken, dan kon de goede man wel van het dak tuimelen. En als het de Sint niet is, dan ga jij voor niets naar buiten".

„Maar er is toch wat!" hield Kees vol. „Hoor nu maar, daar is het weer!"

Maar nog voor de boer kon antwoorden, kwam er een stem uit de schoorsteen: „Zijn hier ook zoete kinderen?"

„O!" gilde kleine Jaantje, „daar is een boze vent!"

Maar de anderen lachten haar uit.

„Malle meid!" riepen ze, „dat is natuurlijk de Sint!"

Maar ondertussen waren ze zo van streek, door dit vreemde gebeuren, dat ze er geen van allen aan dachten antwoord te geven.

Toen klonk de vraag voor de tweede maal en nu luider dan de eerste keer: „Zijn daar ook zoete kinderen?"

De dappersten renden naar de schouw en naar boven kijkend in die lange donkere koker, gilden ze: „Ja Sinterklaas!"

Als antwoord daalde een regen van pepernoten op hun hoofden neer en in het volgende ogenblik lagen ze allen in het hool te grabbelen naar de begeerde lekkernij.

Opnieuw rolden er een paar handenvol pepernoten naar beneden. Maar nauwelijks waren die weggegrabbeld of weer klonk de stem: „Zijn jullie allemaal heel erg zoet?"

„Ja Sinterklaas", klonk het eendrachtig.

„Ga dan op zij!" vervolgde de Sint, „dan zal ik jullie pakjes naar beneden gooien. Pas op, anders komen ze op jullie hoofden terecht! Begin maar Piet!"

„Piet is er ook!" zei Kees, „horen jullie wel?"

Moeder Kee kreeg de tranen in de ogen van de pret. Wat was dat een enig idee geweest, zo echt was het Sinterklaasfeest nog nooit geweest....

Bij de schoorsteen stond Hannes. Hij haalde het eerste pakje uit de zak en mikte het in de schoorsteen. Toen boog hij zich over het donkere gat, om te luisteren of het geschenk zijn weg had kunnen vinden tussen al de hammen en zijden spek door.

Een doffe plof, gevolgd door een kreet van de kinderen maakten het duidelijk, dat dit inderdaad het geval was.

Een tweede pakje volgde, daarop een derde. Maar bij dat derde pakje bleef de doffe plof uit.

„Ik hoor niets, baas", zei Piet, „zou het pakje niet beneden gekomen zijn?"

Sijmen nam zijn zoeklicht,

Edison en Hannibal,

TOET-ANCH-AMON, MICHIEL DE RUYTER en GANDHI, worden met vele andere figuren en gebeurtenissen uit de historie beschreven in het

HISTORISCH LEESBOEK

van H. G. BRUSSEE

DEEL I Ingenaaid f 6.50, gebonden f 7.50 — DEEL II Ingenaaid f 5.75, gebonden f 6.75

Deze uitgave bevat een keur van interessante stukken op het terrein van de geschiedenis. De bedoeling is dat de beide delen als naslagwerk worden gebruikt.

DE HEER KNOOP SCHREEF:

„Gaarne willen we opmerken dat dit boek — ondanks de bestedingsbeperking — in de personeelsbibliotheek van iedere lagere school thuishoort. Iedere onderwijzer behoort dit boek niet uitsluitend bij naam te kennen, doch het voortdurend te raadplegen. Wanneer hij dit laatste doet, zal dat aan de kwaliteit van zijn geschiedenislessen merkbaar zijn."

DE MULOSCHOOL SCHREEF:

„Wij zijn met deze werkjes zeer ingenomen en zien ze als een mooie aanwinst."

OORDEELT U LIEVER ZELF?

Op aanvrage zenden wij de beide delen gaarne voor enige tijd ter inzage.

Bij de boekhandel verkrijgbaar

Een uitgave van N.V. W. J. THIEME & CIE — ZUTPHEN

https://achterderug.nl

kuipte het aan en lichtte in de donkere schacht.

„Warempel", fluisterde hij, „'t is ergens blijven haken, kijk maar Hannes, zie je het, daar hangt het!"

Hannes bukte zich en zag werkelijk het pakje een paar meter beneden de schoorsteenrand hangen. Het was blijven haken aan een spekhaak, waaraan een ham hing.

„Wat moeten we nou beginnen?" fluisterde Sijmen, het hangt veel te diep, om het te kunnen bereiken."

„Wacht maar baas", zei Hannes gedienstig, „dat knap ik wel even op!"

En vóór de Sint het verhinderen kon had Hannes zijn benen al over de rand van de schoorste gegoold en daalde hij af in de donkere schoorsteenschacht.

„Jongen pas op!" fluisterde Sijmen, „'t is heel gevaarlijk wat je nu doet".

„Niks hoor", klonk het dapper terug, „ik houd me goed vast".

Hij steunde met een voet op een vooruitstekende steen en bukte zich, naar waar hij het pakje zag hangen. Sijmen lichtte hem bij met zijn zoeklicht.

Ha daar had hij het te pakken, hij daalde nog iets dieper de schoorsteen in en hield zich toen vast aan een grote kram, waaraan een ham hing en waaraan het pakje was blijven haken.

Hij gaf een flinke ruk en het pakje dulkelde naar beneden. Maar die ruk was te hard geweest, want de haak, waaraan de ham hing wipte tegelijk uit de kram en suisde naar beneden.

Kees, die het pakje opgeraapt had kreeg de ham juist op zijn voet en sprong haastig terug. Op zo'n projectiel was hij niet gesteld. Maar er kwam nog meer naar beneden. De kram, waaraan Hannes zich in de schoorsteen vasthield kon nog net een ham dragen, maar het gewicht van die grote jongen was te veel. Toen hij pogingen begon te doen, om weer naar boven te klauteren, kreeg de kram het te kwaad. Hannes voelde hoe de kram langzaam uit de oude muur gleed. Hij begreep, dat dit zijn ongeluk zou worden.

„Sijmen!" gilde hij in zijn angst. Sijmen stond al gebukt over de rand van de schoorsteen. Hij tastte met zijn handen, maar 't was onmogelijk de jongen te bereiken.

Hannes probeerde nog een andere kram te grijpen, maar hij greep mis. De kram, die hij beet hield was nu geheel uit de muur gegleden. Door de schok gleed nu ook de voet van Hannes van de uitstekende steen af en toen...

Toen Kees de ham op zijn voet gekregen had, was hij achteruit gesprongen. Met een beteuterd gezicht keek hij naar de ham, die in het hoei lag. Vader zei iets en hij hoorde, dat moeder wat antwoordde, maar wat zij zeiden drong niet tot hem door.

Opeens sprong hij wel een voet van de grond en gilde: „Daar heb je Zwarte Piet!"

Zo hard had hij niet behoeven te schreeuwen, want op het zelfde ogenblik zagen allen hoe Piet met een doffe slag in net hooi terecht kwam.

„Au!" schreeuwde hij, want hij stootte met zijn zwarte neus tegen die harde ham en dat deed lelijk zeer.

De boer en zijn vrouw schoten ormiddellijk toe en de kinderen gilden van angst, omdat het voorwerp van hun schrik-fantasieën, daar nu vlak vóór hen lag.

„Als die jongen z'n ribben maar niet gebroken heeft", mompelde Meeuwis.

Voorzichtig tilde hij Zwarte Piet op.

„Heb je nergens pijn, jongen?" vroeg hij, „is er niets gebroken?"

„Dat geloof ik niet baas, mijn knieën doen alleen maar pijn".

„Maar wat heb je daar in je hand jongen?" De boer zag de kram, die Hannes nog krampachtig vasthield.

„O dat is de kram, die is losgeschoten en rodrende tulmelde ik naar beneden".

„Maar wat moest jij eigenlijk in de schoorsteen doen?" wilde de boer weten.

„Er was een pakje...." begon Hannes, maar voor hij zijn antwoord kon afmaken, ontstond er een groot rumoer onder de kinderen. De boer en zijn vrouw keken op en daar kwam de Sint met een verschrikt gezicht naar binnen draven. Zijn mijter was hij verloren en zijn baard hing scheef aan zijn gezicht.

„Baas, wat is er met Ha.... met Zwarte Piet?" riep hij angstig „de jongen is toch niet dood?"

„Nee gelukkig niet Sinterklaas. Kijk maar hij krabbelt al weer overeind".

Werkelijk stond Piet weer op zijn benen. Maar wat zag hij er uit. Zijn haren, zijn gezicht en zijn kleren alles zat vol roet. Hij had op zijn tocht naar beneden gewoon de schoorsteen geveegd.

„'t Is gelukkig goed afgelopen", zei Kee opgelucht. „Kom mensen laten we bij de tafel gaan zitten, ik zal gauw chocolademelk koken".

„Maar ik zie er zo uit vrouw", zei Piet.

„Vooruit Kees neem de stoffer en ga jij Piet dan buiten even afborstelen", beval moeder.

Vlug ging de vrouw aan het werk. Het hooi werd in een hoek geveegd, vuur aangemaakt in de askolk en weldra hing er een grote pot melk over het vuur.

„Wat hebben we weinig cadeautjes" begon Marietje te zeuren. Kees en Jaap en Teun hebben wat, maar ik heb nog niets".

„Dat is waar ook", begon Sinterklaas en hij nam weer een plechtige toon aan, „ik ben zoeven zo geweldig geschrokken, toen ik mijn knecht in de schoorsteen zag verdwijnen, dat ik naar beneden ben gehold en de zak vergeten heb. Die staat nu nog boven op het dak".

De Sint wilde aanstonds naar buiten lopen, maar dat behoefde niet „Wacht maar", zei de boer, „ik zal die zak wel even halen".

'n Kwartier later stond de zak midden in de kamer en konden Sijmen en Hannes de surprises gaan uitdelen. Alles verliep nu vlot. De kinderen waren heel gelukkig met hun geschenken en toen moeder de chocolademelk gereed had en er dikke speculaas bij presenteerde, was de schrik spoedig vergeten en werd het een echt gezellige Sinterklaasavond.

De Sint en zijn knecht vertrokken, uitgeleide gedaan door de boer, die hen in het boenhok hun welverdiend salaris uitbetaalde.

Toen de kinderen naar bed waren zei Meeuwis lachend: „Nou Kee je hebt je zin gehad, 't is nu echt echt geweest, vind je ook niet?"

„Och flauwerd", zei ze, „wie kon nu denken, dat er een ongelukje zou gebeuren. Als dat pakje niet was blijven haken..."

„Nou ja 't is goed afgelopen en we hebben nu heus een echt Sinterklaasfeest gevierd!" troostte de boer.

De volgende morgen fladderde de verfomfraaide muts van de Sint nog over het erf. Jaapje vond ze en kwam er triomfantelijk mee naar zijn moeder. Hij mocht het ding houden en speelde er de hele dag mee voor Sinterklaas.

Adagiarius

Latijnse Citaten

in het dagelijks leven

Bijeengebracht, vertaald en van opgave der bronnen voorzien.

Herzien en uitgebreid door Dr. D. Bruins

3e druk . Geb. f 3.90

Bij de boekhandel verkrijgbaar

N.V. W. J. THIEME & CIE ZUTPHEN

CACOGRAPHIE

Pour aussi 1) intéressant que paraisse le musée Tussaud de Londres, il ne fait pas oublier notre musée Grévin. Tous les jours, étrangers et Parisiens y **rentrent** en foule. Les **glaces** déformantes, qui, **depuis** l'entrée, attirent les regards, provoquent de grands éclats de rire, des rires perçants. Puis, on passe dans les salles où sont représentés les grands événements du passé et où chacun, **quoiqu'il** 2) en ait, se sentira ému. Ici, c'est la vie du Christ qui **s'offre** à vos yeux, dans la chaude lumière du Proche-Orient; — là, vous assistez aux scènes tragiques de la Révolution française. Mais **faut-il encore** 3) que les visiteurs aient quelque culture historique! — Des banquettes sont disposées de place en place pour leur **éviter** une trop grande fatigue. Ils s'y asseyent pour consulter le programme qu'ils ont **amené avec eux**, pour contempler, rêveurs, cet avion à réaction qui va décoller pour l'Amérique, ou encore cette charmante hôtesse de l'air (en cire, hélas) qui découvre des dents blanches.

Ensuite, on ira voir le Palais des Mirages et ses fantasmagories et l'on assistera aux tours de prestidigitation du Cabinet fantastique.

Après qu'on **ait** 4) rassasié ses yeux de toutes ces merveilles, on sort, un peu étourdi et bien content, **aussi** 5) **sobre** qu'on **est** 6), d'aller se rafraîchir au café voisin.

La correction de ce texte incorrect a été proposée aux étudiants étrangers suivant les cours de l'Alliance française, à Paris.

J'ai fait imprimer en graas les erreurs: remplacez-les par les termes exacts!

1) Grammaire, pag. 402.
2) Pag. 402.
3) Pag. 80.
4) Pag. 411.
5) Pag. 402.
6) Pag. 405.

E. de LA RIVIÈRE
Cursus Frans „Lutetia"
Rotterdam-West.

DE STERRENHEMEL IN DECEMBER

ZON

De 22ste hebben we de kortste dag van het jaar van ca 8 uur, daarna gaan de dagen weer lengen.

MAAN

7 dec. VM Stier
14 dec. LK Maagd
21 dec. NM Schutter
29 dec. EK Ram

PLANETEN

Mercurius: onzichtbaar.

Venus: is nu 3 uur lang avondster en kan op de donkere dagen rond Kerstmis misschien overdag gezien worden als men de plaats weet. Op 24 dec. staat de maan iets boven Venus. m Venus + 4,3 dus zeer helder!

Mars: kan misschien in de Schorpioen des avonds gezien worden, m = + 2.

Jupiter: staat aan de morgenhemel in het ZO in de Maagd, m = — 1,5 op 2 u.

Saturnus: onzichtbaar.

STERREN

Vallende sterren (Geminiden) in de Tweelingen tussen 5 en 12 dec., met veel heldere objecten. De Zuiderhemel toont de winterbeelden in volle pracht: Orion, Grote Hond, Tweelingen, Stier, Zevengesternte in het Zuiden en ZO, laag in het NW Deneb en Lier, in het zenith Capella. Zie de kaart.

Met kleine kijkers zoeken we de Andromedanevel, de sterrehopen h en chi in Perseus, de grote Orionnevel, de open sterrehoop Plejaden of Zevengesternte, de open sterrehoop Hyaden rondom Aldebaran, De open sterrehoop M 35 in de Tweelingen is in kleine kijkers te zien. In de Ram is met kleine kijkers gamma te scheiden (4,6-4,6) afstand 8 sec.

De helderste ster van de hemel is Sirius, gemakkelijk te vinden onder Orion, (zie de kaart) m = — 1,58, welke tot de dichtstbijstaande sterren behoort, nl. afstand 8,7 lichtjaar. Deze ster is 2x zo groot als de zon, doch is 27x zo sterk. Bessel vond, dat Sirius afwijkingen vertoonde welke door een onzichtbare begeleider veroorzaakt moesten worden. Omstreeks 1850 berekenden Schubert en Peters de plaats der begeleider, welke 31 jan. 1862 door Clarke met een 45 cm objectief op 10 sec. van Sirius gevonden werd. Deze begeleider is een zgn. witte dwergster, de diameter is slechts 50000 km (ongeveer Uranus) doch de massa is die van de zon, zodat 1 cm3 materie daar 50 kg weegt. Er zijn meerdere witte dwergsterren bekend. Over het ontstaan is nog niets met zekerheid bekend.

Verdere sterren zoeken we op in **Welke ster is dat**, 6de dr. Uitg. N.V. W. J. Thieme & Cie, welk boekje 48 sterrekaarten bevat (12 maandkaarten, alle windrozen 1) met pijltjes bij objecten voor kleine kijkers (dubbelsterren, nevelvlekken, sterrehopen). Totaal 128 pag. 90 fig. en 6 platen.

Voor het maken van een grote of kleine kijker met lens of spiegel gebruiken we **Bouw je eigen sterrekijker**, uitg. N.V. W. J. Thieme & Cie, 228 pag. 150 fig. dat een volledige handleiding is voor het maken van kijkers. We vinden erin: het slijpen van spiegels, de beeldvorming, houders voor lenzen en spiegels, zoekers, fijnregelingen, statieven met en zonder parallactische opstelling, opmeten oude lenzen, rekenvoorbeelden voor lenzen en spiegels, de vraag lens of spiegel? enz. en zonnewijzers. Voor sterrekunde zie „Zelf aan de Sterrekijker", 2de dr. uitg. DUM Delft of - meer mulo - „Sterrekunde in notedop" uitg. Hollandia 2de dr. en voor lenzen speciaal „Ons optisch laboratorium", uitg. Enum, Amsterdam.

J. C. ALDERS.

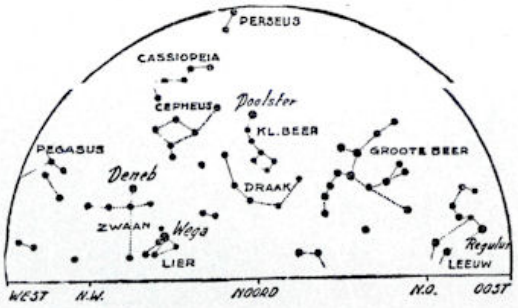

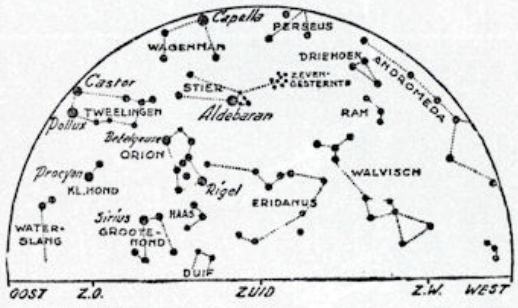

1 dec. 0 u. 30
8 dec. 24 u.
15 dec. 23 u. 30
22 dec. 23 u.
29 dec. 22 u. 30
5 jan. 22 u.
12 jan. 21 u. 30
19 jan. 21 u.
26 jan. 20 u. 30